

KAO KAKAO

Alisa Mahmutović **KAO FRAZEOLŠKI RJEČNIK, RJEČNIK FRAZEMA S POREDBENOM ČESTICOM „KAO”**

Sarajevo – Zagreb, Dobra knjiga – Synopsis, 2012.

Da je frazeologija jedna od najzanimljivih, najintrigantnijih, najzahvalnijih i najizdašnijih jezikoslovnih disciplina, potvrđuje i novoobjavljeni frazeološki rječnik simpatična i duhovita naslova *Kao frazeološki rječnik, Rječnik frazema s poredbenom česticom kao*, koji je u 2012. godini izašao u izdanju nakladničkih kuća Dobra knjiga i Synopsis. Na 200 stranica koliko obuhvaća rječnik iznesena je reprezentativna građa frazema kojima je zajednička struktura i usporedna čestica *kao*. Građa koja je obrađena u tome rječniku reprezentativna je zbog toga što izvori kojima se služila autorica – novine, izbor trideset pet reprezentativnih djela bosanskohercegovačke književnosti, postojeći frazeološki i opći rječnici te intervjui s izvornim govornicima – pripadaju svim trima funkcionalnim stilovima standardnoga jezika (književnomjetničkomu, novinarskomu i razgovornomu) u kojima se učestalo pojavljuju frazemi. (Frazemi se samo sporadično ili zabunom pojavljuju u tekstovima administrativnoga i znanstvenoga funkcionalnoga stila te se zbog toga ti tekstovi ne trebaju uzimati u obzir kad se govori o frazemima.) Da su tekstovi ijednog od tih triju referentnih funkcionalnih stilova bili izostavljeni, građa ne bi bila tako reprezentativna ni zanimljiva. Osobita je vrijednost Rječnika što su njime obuhvaćeni i frazemi pronađeni u realizacijama razgovornoga funkcionalnoga

stila. Naime, istraživanja korpusa rjeđe obuhvaćaju i govorni jezik. To je tako zbog toga što je govorni jezik puno teže uhvatljiv te je njegove ostvaraje teže obraditi (oni se realiziraju u realnome vremenu pa ih je prvo potrebno snimiti ili zapisati da bi do obrade uopće moglo i doći). Zbog toga je osobito pohvalno što je autorica svojim istraživanjem obuhvatila i njih tako pružajući čitateljima širu, potpuniju sliku o frazemima određenoga strukturnoga tipa.

Frazemi s česticom *kao* vrlo su frekventni u jeziku. Zanimljivi su za proučavanje ne samo kao segment jezika nego i kao pokazatelj izvanjezične stvarnosti, društvenih odnosa i kretanja, svakodnevnog kulture i običaja, suvremenih i prošlih trendova i slično. Frazemi s usporednom česticom *kao* razlikuju se po stupnju idiomatičnosti pa tako u Rječniku postoje frazemi čije je značenje jako idiomatično, što znači da recipijenti i ne razmišljaju o značenju pojedinih sastavnica koje tvore frazem, nego samo o posebnome značenju frazema u cijelosti (*živjeti kao bubreg u loju, stajati kao kost u grlu, bježati od koga kao od kuge, osjećati se kao kod kuće*), kao i oni manje idiomatični kod kojih je značenje pojedinih sastavnica razvidno jednako kao i značenje koje ima frazem u cijelosti (*doći kao leden dah za vratom, pružiti jezik kao ponjavu*). Frazemi s usporednom česticom *kao* obuhvaćeni Rječnikom razli-

kuju se i po vremenu nastanka i uvriježenosti, odnosno proširenosti u jeziku pa tako razlikujemo frazeme starijega i novijega podrijetla. Pritom su posebno interesantni frazemi novijega postanka jer privlače pozornost novinom svojih značenja, neobičnošću i duhovitošću. Oni puno govore o suvremenoj kulturi, civilizaciji i društvenim prilikama. Njihova je semantika zanimljiva i intrigantna jer nije toliko istražena kao semantika starijih, poznatijih i uvriježenijih frazema. Semantika je kronološki bližih frazema često prozirnija od semantike frazema starijega podrijetla među kojima ima i takvih kojima neki od suvremenih govornika i ne znaju protumačiti podrijetlo, a ponekad ni značenje. Na primjer, suvremeni govornici znaju da *biti pijan kao majka* znači biti jako pijan, ali isto tako vrlo rijetko znaju da taj frazem dolazi iz vremena kad su roditeljama davali alkoholna pića kao sredstvo za ublažavanje bolova jer anestezija nije bila dostupna. Novonastali frazemi zanimljivi su zato što se odnose na moderne ili relativno nove pojave te zato što pokazuju na koji se način pojedini pojmovi konceptualiziraju u umovima suvremenih govornika određenoga jezika. Tako, na primjer, nalazimo frazeme: *raditi kao singerica*, *biti točan kao doksa*, *štedjeti kao Švabo*, *pasti kao Berlinski zid*, *biti kriv kao paragraf*, *lokati kao Rus*, *kao u španskoj sapunici*, *živjeti kao Alan Ford* i mnoge druge slične. Vrijeme će pokazati koliko će se tih relativno novih frazema koji su se trenutačno uvriježili zaista i zadržati u jeziku u budućnosti.

Svaka je natuknica u Rječniku strukturirana tako da se sastoji od glave frazema, frazema samog, nefrazemske definicije, primjera frazema i navođenja izvora u kojemu je pronađen i iz kojega je preuzet. Definicije ponuđene ispod frazema koncizne su i sažete te preciznoga, konkretnoga značenja. Neutralnost i jasnoća nefrazemskih definicija još više ističe ekspresivnost frazema samih jer je s njima u jasnoj opreci. A ekspresivnih, efektnih i duhovitih je frazema u Rječniku zaista moguće pronaći cijelo mnoštvo. *Opasan kao pištolj na vodu*, *zijeovati kao pregaženo pile*, *biti kao repa bez repa*, *biti sprčen kao suha smokva* samo su neki od njih. Važna su sastavnica Rječnika i frazemi koji imaju podrijetlo u islamskoj kulturi, kao na primjer: *kao da je hodži s tabuta pobjegao*, *naučiti kao hafiz*, *vjerovati u koga kao u pejsambersu* i slično. Oni su posebno zanimljivi čitateljskoj publici koja sama ne živi u toj kulturi niti ju dobro poznaje jer takve frazeme doživljava kao neobične, egzotične i posebno ekspresivne.

Ne samo da se *Kao frazeološkim rječnikom* moguće služiti kao frazeološkim rječnikom koji obrađuje jednu vrstu frazema nego ga je moguće i čitati kao zanimljivu, poticajnu i duhovitu knjigu. Zbog toga u njemu mogu naći puno kvalitetne i zanimljive građe ne samo jezični stručnjaci nego i laici zainteresirani za jezična pitanja. Možemo se samo nadati da će ovaj rječnik nadahnuti i ohrabriti druge leksikografe da se odluče na sličan poduhvat te da ćemo u budućnosti moći uživati u više sličnih frazeoloških rječnika.

Sanda Lucija Udier